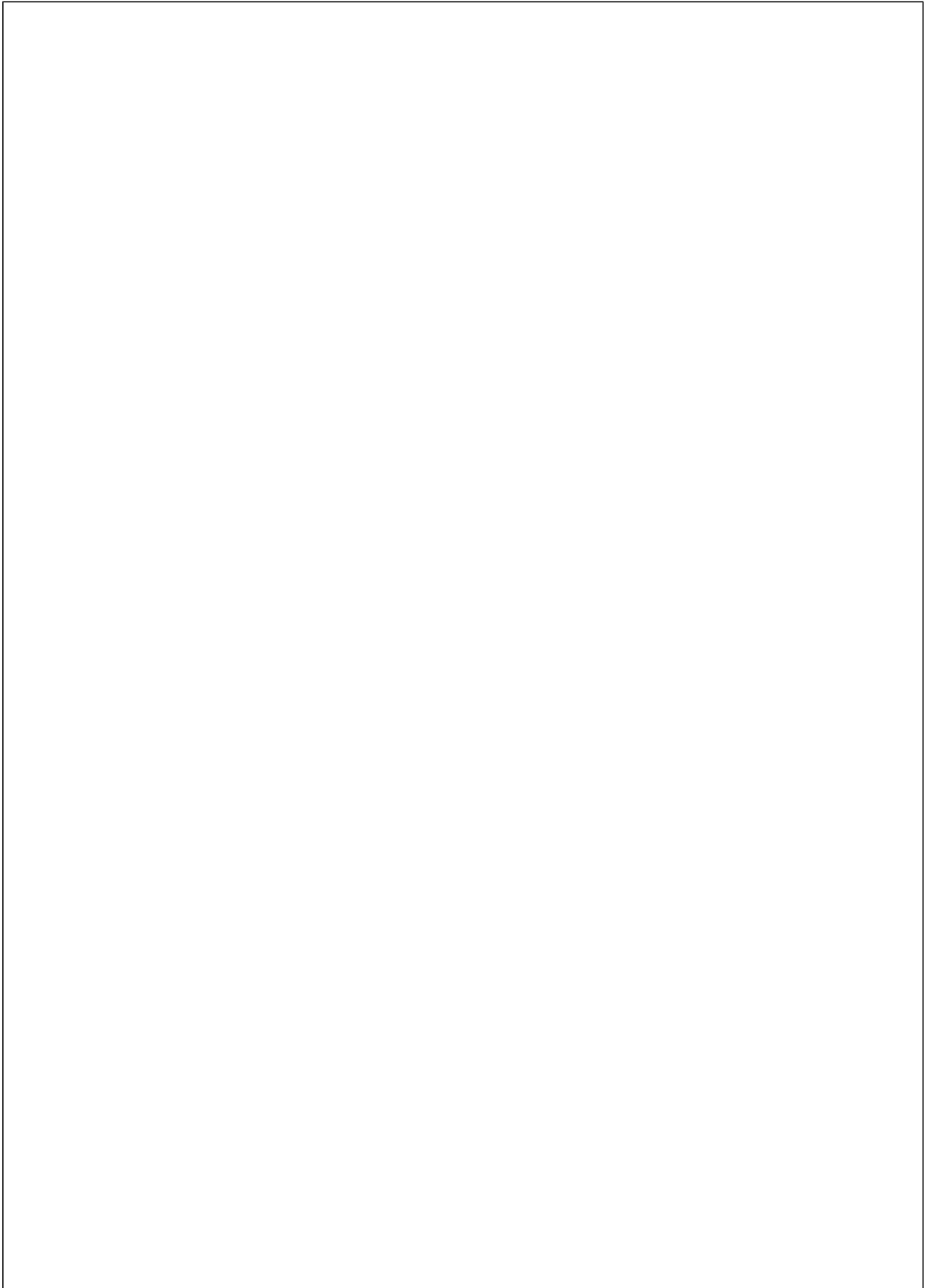

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/231272,Moja-misja-jest-tu-pozostac-wystawa-IPN-o-siostrach-katarzynkach-zaprezentowana-.html>
23.03.2026, 21:34

„Moją misją jest tu pozostać” – wystawa IPN o siostrach katarzynkach zaprezentowana w Rzymie

8 października 2025 roku w Rzymie odbyło się uroczyste otwarcie wystawy poświęconej losom sióstr katarzynek, które w 1945 roku poniosły śmierć z rąk żołnierzy Armii Czerwonej. W 2020 roku zespół Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN podczas prac ekshumacyjnych odnalazł szczątki siedmiu sióstr.

08.10.2025

[Biuro Poszukiwań i Identyfikacji](#) [Ekshumacje Kościoła](#) [Wystawa](#) [Zbrodnie sowieckie](#)

- Kiedy patrzymy na tych, którzy oddali życie pod rządami dwóch straszliwych totalitaryzmów, widzimy, że ofiarami Niemców i Sowietów nadzwyczaj często byli duchowni – kapłani oraz siostry zakonne. My, jako Instytut Pamięci Narodowej, mamy obowiązek o nich pamiętać i z tego obowiązku wywiązujemy się. Wspominamy ich poprzez publikacje, wspominamy przez wystawy. Przypominamy Polsce i całemu światu wielką ofiarę, jaką złożyli ci ludzie. Tak też jest w przypadku sióstr katarzynek.

- zaznaczył zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma.

Dr Szpytma przypomniał, że Instytut Pamięci Narodowej od wielu lat przywraca pamięć o ofiarach sowieckiego terroru – o tych, którzy „zło dobrem zwyciężali”. To przesłanie pozostaje niezwykle aktualne również dziś, w czasach, gdy pamięć o historii bywa podważana, a zbrodnie próbuje się tłumaczyć ideologią. Wystawa w Rzymie wpisuje się w misję IPN – misję ocalania prawdy i przywracania godności tym, których jedyną „winą” była wierność wartościom i miłość do Ojczyzny.

W uroczystościach udział wzięli ambasador RP przy Stolicy Apostolskiej – Adam Kwiatkowski, metropolita warmiński – arcybiskup Józef Górzyński, dyrektor Oddziału IPN w Gdańsku – dr Marek Szymaniak, s. Angela Krupińska CSC – autorka wystawy. Arcybiskup Górzyński zwrócił się z wyrazami wdzięczności pod adresem Instytutu, kładąc szczególny nacisk na profesjonalizm, zaangażowanie i kompleksowość działań IPN.

Tutaj dzieło Instytutu Pamięci Narodowej jest bezcenne. Możemy sobie wyobrazić, jak ważnym i konkretnym dowodem jest potwierdzenie męczeńskiej śmierci. Dziękuję za tę bardzo cenną pracę, która została wykonana. Co bardzo charakteryzuje Instytut, ta praca nie skończyła się na przeprowadzeniu ekshumacji. Trwa poprzez publikacje i spotkania – jak choćby to dzisiejsze. To niezwykle istotne dla naszej tożsamości narodowej, ale też religijnej.

- powiedział metropolita.

Ekspozycja „Męczeństwo sióstr katarzynek – ofiar sowieckiego terroru w 1945 roku. Moją misją jest tu pozostać, pomóc chorym i starszym, dzieciom i młodzieży”, przygotowana przez gdański oddział IPN, składa się z 12 plansz prezentujących archiwalne fotografie, mapy, świadectwa świadków oraz poruszające grafiki autorstwa s. Marii Karoliny Gawryś CSC. Przedstawione historie dokumentowały brutalne prześladowania, gwałty, deportacje i morderstwa zakonnic –

często będące skutkiem samej obecności w habicie.

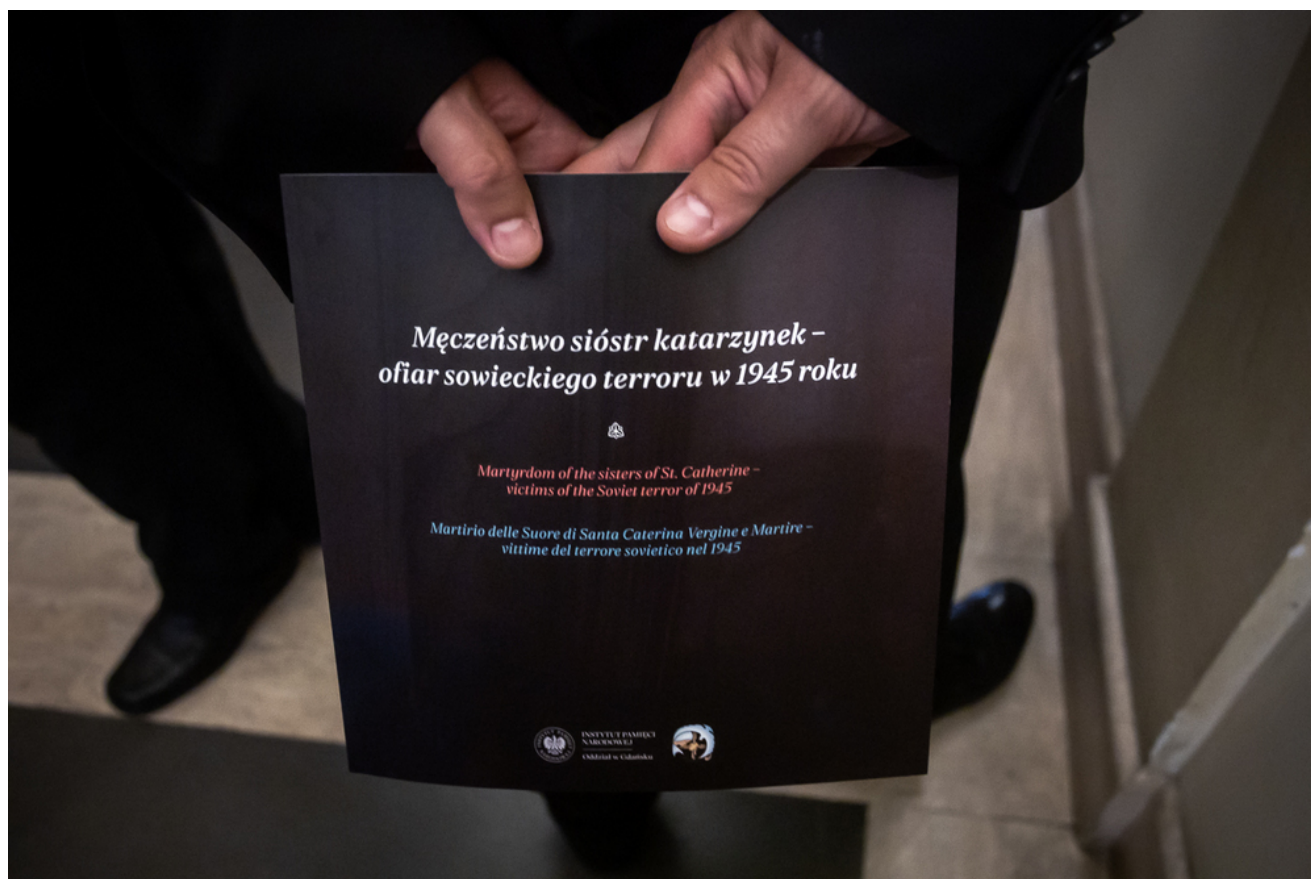
Siostra Maria Krzysztofa Klomfass i czternaście towarzyszek ze Zgromadzenia Sióstr św. Katarzyny, ofiary Armii Czerwonej, oddały w 1945 r. życie, stając w obronie mieszkańców Warmii i Mazur, broniąc wiary i ślubowanej czystości. Społeczność Warmii, Mazur, Powiśla i Pomorza otrzymuje błogosławione, które pochodziły z tych terenów, pracowały pośród dzieci, młodzieży, osób starszych i chorych. Poniosły śmierć męczeńską, pozostając przy wiernych, przerażonych i bezradnych wobec nadciągającego frontu. Nie poddały się w obliczu nienawiści i przemocy. Były pielgrzymami nadziei, ratowały potrzebujących, niosły pokój i przebaczały swoim oprawcom. Dzisiaj również wstawiają się za nami

Fragment wystawy:

*„Męczeństwo sióstr katarzynek - ofiar sowieckiego terroru w 1945 roku.
Moją misją jest tu pozostać, pomóc chorym i starszym, dzieciom i młodzieży”*

Ostatnia część ekspozycji została poświęcona działalności Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN, której efektem było odnalezienie doczesnych szczątków zamordowanych sióstr. Warto dodać, że w pracach zespoły brały udział pracownicy oddziału IPN w Gdańsku Anna Dymek i Małgorzata Czapelska.

Autorką wystawy jest s. Angela Krupińska CSC, a przy jej realizacji współpracowali pracownicy Instytutu Pamięci Narodowej: Krzysztof Drażba, Anna Dymek i Jan Kołakowski.

„Moją misją jest tu pozostać” - wystawa IPN o siostrach katarzynkach, Rzym - 8 października 2025 r., fot. Sławomir Kasper (IPN)

„Moją misją jest tu pozostać” - wystawa IPN o siostrach katarzynkach, Rzym - 8 października 2025 r., fot. Sławomir Kasper (IPN)

„Moją misją jest tu pozostać” - wystawa IPN o siostrach katarzynkach, Rzym - 8 października 2025 r., fot. Sławomir Kasper (IPN)

„Moją misją jest tu pozostać” - wystawa IPN o siostrach katarzynkach, Rzym - 8 października 2025 r., fot. Sławomir Kasper (IPN)

„Moją misją jest tu pozostać” - wystawa IPN o siostrach katarzynkach, Rzym - 8 października 2025 r., fot. Sławomir Kasper (IPN)

„Moją misją jest tu pozostać” - wystawa IPN o siostrach katarzynkach, Rzym - 8 października 2025 r., fot. Sławomir Kasper (IPN)

„Moją misją jest tu pozostać” - wystawa IPN o siostrach katarzynkach, Rzym - 8 października 2025 r., fot. Sławek Kasper (IPN)

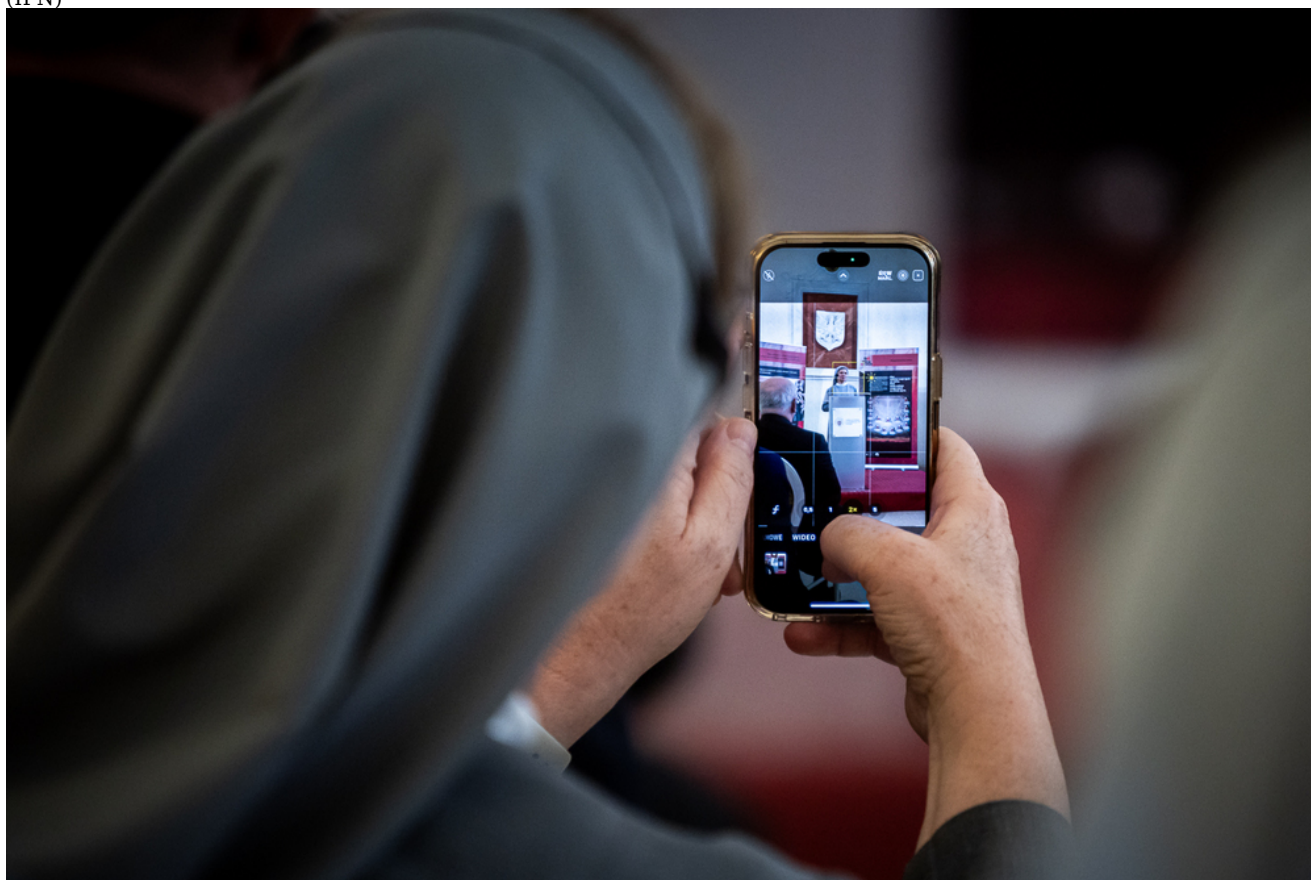
„Moją misją jest tu pozostać” - wystawa IPN o siostrach katarzynkach, Rzym - 8 października 2025 r., fot. Sławek Kasper (IPN)

„Moją misją jest tu pozostać” - wystawa IPN o siostrach katarzynkach, Rzym - 8 października 2025 r., fot. Sławek Kasper (IPN)

„Moją misją jest tu pozostać” - wystawa IPN o siostrach katarzynkach, Rzym - 8 października 2025 r., fot. Sławek Kasper (IPN)

„Moją misją jest tu pozostać” - wystawa IPN o siostrach katarzynkach, Rzym - 8 października 2025 r., fot. Sławek Kasper (IPN)

„Moją misją jest tu pozostać” - wystawa IPN o siostrach katarzynkach, Rzym - 8 października 2025 r., fot. Sławek Kasper (IPN)

„Moją misją jest tu pozostać” - wystawa IPN o siostrach katarzynkach, Rzym - 8 października 2025 r., fot. Sławek Kasper (IPN)

„Moją misją jest tu pozostać” - wystawa IPN o siostrach katarzynkach, Rzym - 8 października 2025 r., fot. Sławek Kasper (IPN)

„Moją misją jest tu pozostać” - wystawa IPN o siostrach katarzynkach, Rzym - 8 października 2025 r., fot. Sławek Kasper (IPN)

9 i 10 października 2025 roku na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim odbywa się konferencja naukowa „Beatyfikacja męczenniczek II wojny światowej, siostry Krzysztofy Klomfass i XIV Towarzyszek. Perspektywa historyczna, prawna i teologiczna”. Podczas pierwszego dnia sesji, w

panelu „Świadectwo, pamięć i rozeznanie - od historii do beatyfikacji”, wzięła udział Anna Dymek, pracownik Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN w Gdańsku, które przeprowadziło ekshumacje sióstr katarzynek.

Konferencja naukowa „Beatyfikacja męczenniczek II wojny światowej, siostry Krzysztofy Klomfass i XIV Towarzyszek. Perspektywa historyczna, prawna i teologiczna” - Rzym, 9 października 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Konferencja naukowa „Beatyfikacja męczenniczek II wojny światowej, siostry Krzysztofy Klomfass i XIV Towarzyszek. Perspektywa historyczna, prawna i teologiczna” - Rzym, 9 października 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Konferencja naukowa „Beatyfikacja męczenniczek II wojny światowej, siostry Krzysztofy Klomfass i XIV Towarzyszek. Perspektywa historyczna, prawna i teologiczna” - Rzym, 9 października 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Konferencja naukowa „Beatyfikacja męczenniczek II wojny światowej, siostry Krzysztofy Klomfass i XIV Towarzyszek. Perspektywa historyczna, prawna i teologiczna” - Rzym, 9 października 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Konferencja naukowa „Beatyfikacja męczenniczek II wojny światowej, siostry Krzysztofy Klomfass i XIV Towarzyszek. Perspektywa historyczna, prawna i teologiczna” - Rzym, 9 października 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Konferencja naukowa „Beatyfikacja męczenniczek II wojny światowej, siostry Krzysztofy Kłomfass i XIV Towarzyszek. Perspektywa historyczna, prawna i teologiczna” - Rzym, 9 października 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Konferencja naukowa „Beatyfikacja męczenniczek II wojny światowej, siostry Krzysztofy Kłomfass i XIV Towarzyszek. Perspektywa historyczna, prawna i teologiczna” - Rzym, 9 października 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Konferencja naukowa „Beatyfikacja męczenniczek II wojny światowej, siostry Krzysztofy Klomfass i XIV Towarzyszek. Perspektywa historyczna, prawna i teologiczna”. Na zdj. Anna Dymek z Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN w Gdańsku - Rzym, 9 października 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Konferencja naukowa „Beatyfikacja męczenniczek II wojny światowej, siostry Krzysztofy Klomfass i XIV Towarzyszek. Perspektywa historyczna, prawna i teologiczna” - Rzym, 9 października 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

W ostatniej części konferencji wziął udział dr Mateusz Szpytma, zastępca prezesa IPN, który podkreślił, że:

- Nie mieliśmy wątpliwości, gdy siostry katarzynki zwróciły się do nas z prośbą o pomoc. Jesteśmy instytucją zajmującą się poszukiwaniem i upamiętnianiem ofiar straszliwych totalitaryzmów, stąd naturalnym było, że musimy podjąć się tego zadania.

Konferencja naukowa „Beatyfikacja męczenniczek II wojny światowej, siostry Krzysztofy Klomfass i XIV Towarzyszek. Perspektywa historyczna, prawna i teologiczna” - Rzym, 10 października 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Konferencja naukowa „Beatyfikacja męczenniczek II wojny światowej, siostry Krzysztofy Klomfass i XIV Towarzyszek. Perspektywa historyczna, prawna i teologiczna”. Na zdj. metropolita warmiński - arcybiskup Józef Górzyński - Rzym, 10 października 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Konferencja naukowa „Beatyfikacja męczenniczek II wojny światowej, siostry Krzysztofy Klomfass i XIV Towarzyszek. Perspektywa historyczna, prawna i teologiczna”. Na zdj. od lewej: zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma i ambasador RP przy Stolicy Apostolskiej Adam Kwiatkowski – Rzym, 10 października 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Konferencja naukowa „Beatyfikacja męczenniczek II wojny światowej, siostry Krzysztofy Klomfass i XIV Towarzyszek. Perspektywa historyczna, prawna i teologiczna” – Rzym, 10 października 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Konferencja naukowa „Beatyfikacja męczenniczek II wojny światowej, siostry Krzysztofy Klomfass i XIV Towarzyszek. Perspektywa historyczna, prawna i teologiczna” - Rzym, 10 października 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Konferencja naukowa „Beatyfikacja męczenniczek II wojny światowej, siostry Krzysztofy Klomfass i XIV Towarzyszek. Perspektywa historyczna, prawna i teologiczna” - Rzym, 10 października 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Konferencja naukowa „Beatyfikacja męczenniczek II wojny światowej, siostry Krzysztofy Kłomfass i XIV Towarzyszek. Perspektywa historyczna, prawna i teologiczna” - Rzym, 10 października 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

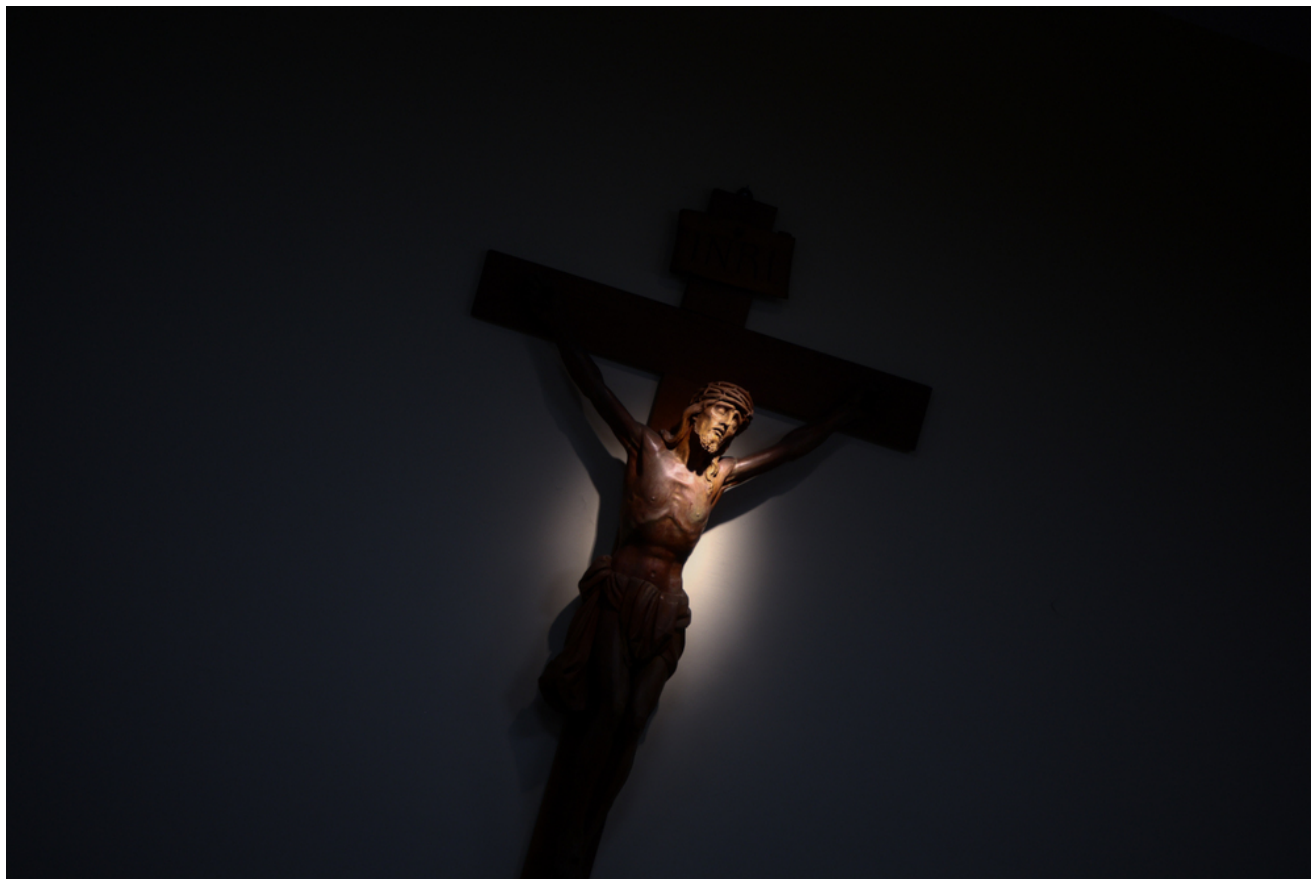
Konferencja naukowa „Beatyfikacja męczenniczek II wojny światowej, siostry Krzysztofy Kłomfass i XIV Towarzyszek. Perspektywa historyczna, prawna i teologiczna” - Rzym, 10 października 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Konferencja naukowa „Beatyfikacja męczenniczek II wojny światowej, siostry Krzysztofy Klomfass i XIV Towarzyszek. Perspektywa historyczna, prawna i teologiczna” - Rzym, 10 października 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Konferencja naukowa „Beatyfikacja męczenniczek II wojny światowej, siostry Krzysztofy Klomfass i XIV Towarzyszek. Perspektywa historyczna, prawna i teologiczna” - Rzym, 10 października 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Konferencja naukowa „Beatyfikacja męczenniczek II wojny światowej, siostry Krzysztofy Klomfass i XIV Towarzyszek. Perspektywa historyczna, prawna i teologiczna” - Rzym, 10 października 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Konferencja naukowa „Beatyfikacja męczenniczek II wojny światowej, siostry Krzysztofy Klomfass i XIV Towarzyszek. Perspektywa historyczna, prawna i teologiczna” - Rzym, 10 października 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

W czasie wojny zginęło ponad 100 sióstr katarzynek. Przełwały krew za wiarę lub zginęły w obronie

czystości ślubowanej Bogu, inne w służbie dla bliźnich. Wiele sióstr złożyło Bogu ofiarę ze swego życia i zmarło z powodu pobicia i maltretowania przez żołnierzy Armii Czerwonej, bądź przez zarażenie się tyfusem lub dyzenterią przy opiekowaniu się chorymi czy też z wycieńczenia i głodu. W tej grupie sióstr katarzynek jest piętnaście Męczennic i jedna Sługa Boża. Ich śmierć miała miejsce od 22 stycznia do 25 listopada 1945 roku.

Śmierć siostry Krzysztofy Klomfass i XIV Towarzystek ze Zgromadzenia Sióstr Świętej Katarzyny nastąpiła między 22 stycznia a 25 listopada 1945 r. Była skutkiem ofensywy Armii Czerwonej, która ruszając w stronę Berlina, z początkiem 1945 r. rozpoczęła inwazję na Prusy Wschodnie. Najstarsza z zamordowanych sióstr miała 65 lat, a najmłodsza 27 lat. Każda z nich miała czas na dokonanie wyboru między ucieczką a pozostaniem przy chorych i potrzebujących.

Ich postawa – heroiczna wierność Bogu, bliźnim i zakonnym ślubom – została potwierdzona przez papieża Franciszka, który 14 marca 2024 roku zatwierdził dekret o ich męczeństwie.

W 2020 r. siostry ze Zgromadzenia Świętej Katarzyny Dziewicy i Męczennicy zwróciły się do Instytutu Pamięci Narodowej z prośbą o pomoc w odnalezieniu i ekshumacji siedmiu sióstr katarzynek – ofiar komunizmu.

Zespół Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN w wyniku trzech etapów ekshumacji przeprowadzonych w 2020 roku w Gdańsku (lipiec), Olsztynie (19–30 października) i Ornece (grudzień) odnalazł i ekshumował szczątki siedmiu sióstr katarzynek.

Pierwsze wymienione imiona są zakonne, drugie urodzenia (chrztu):

Gdańsk:

s. M. Caritina Jadwiga Fahl

Olsztyn:

s. M. Krzysztofa Marta Klomfass

s. M. Liberia Maria Domnick

s. Generosy Bolz [Nadal trwa jej proces beatyfikacyjny.]

Orneta:

s. M. Bona Anna Pestka

s. M. Gunhilda Dorothea Steffen

s. M. Rolanda Maria Abraham

W czasie prac poszukiwawczo-ekshumacyjnych prowadzonych przez pracowników Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN obecne były siostry ze Zgromadzenia Sióstr św. Katarzyny Dziewicy i Męczennicy: s. Angela Krupińska CSC i s. Patrycja Paśko CSC, odpowiedzialne za proces beatyfikacyjny, oraz delegat arcybiskupa warmińskiego ds. beatyfikacji o. Arkadiusz Czaja OFM. Szczątki odnalezionych zostały zabezpieczone, poddane oględzinom antropologicznym i próbie identyfikacji genetycznej w Zakładzie Medycyny Sądowej w Gdańsku.

Prace poszukiwawczo-ekhumacyjne

I etap: Gdańsk, lipiec 2020 r. - na terenie dawnego cmentarza w Gdańsku Będkowie poszukiwano s. Caritiny - Jadwigi Fahl, wikarii generalnej, brutalnie pobitej przez Czerwonoarmistów, zmarła 5 czerwca 1945 roku.

II etap: Olsztyn, 19-30 października 2020 r. - IPN przeprowadził prace poszukiwawcze na terenie dawnego Cmentarza Mariackiego, na którym w latach 1878-1974 grzebano zmarłych z pobliskiego Szpitala Mariackiego. Wśród ofiar sowieckiego terroru znalazły się także, między innymi, trzy siostry zakonne pełniące swoją posługę w ówczesnym Szpitalu Mariackim: s. M. Krzysztofa Marta Klomfass, s. M. Liberia Maria Domnick, s. Generosy Bolz. Nadal trwa proces beatyfikacyjny Sługi Bożej s. Generosy Bolz.

Aby odnaleźć sekwencję zakonnych pochówków oraz wytypować szczątki poszukiwanych sióstr, przebadano ok. 80 mkw. terenu, co stanowi niewielki wycinek Cmentarza Mariackiego w Olsztynie. Liczba regularnych pochówków, która ukazała się badaczom IPN po zdjęciu niewielkiej warstwy ziemi, uwydatniła szacunkową skalę wszystkich pochówków w tym miejscu. W toku badań (prowadzonych na niewielkim obszarze) ujawniono ponad 30 pochówków, zarówno mężczyzn, kobiet, jak i dzieci. Wśród nich były również groby zakonne, o czym świadczyły przedmioty znalezione przy szczątkach: pozostałości habitów, pasów zakonnych, różańców, zakonne medaliki i krzyżyki. Wiedza historyczna i antropologiczna ocena odsłoniętych szczątków pozwoliły wytypować i podjąć trzy poszukiwane siostry.

III etap: Orneta (grudzień 2020 r.) - na cmentarzu zostały ekshumowane szczątki trzech sióstr: s. M. Bony Anny Pestki, s. M. Gunhildy Dorothei Steffen oraz s. M. Rolandy Marii Abraham.

Wszystkie szczątki zostały pochowane obok klasztoru sióstr katarzynek w Braniewie.

Prace Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN toczyły się równolegle z prowadzonym przez Kościół procesem beatyfikacyjnym, zmierzający do wyniesienia do chwały ołtarzy 16 sióstr katarzynek, które w 1945 r. poniosły męczeńską śmierć ze strony czerwonoarmistów.

Nazwiska wszystkich sióstr katarzynek, beatyfikowanych 31 maja 2025 r. w Braniewie
(*odnalezione przez Biuro Poszukiwań i Identyfikacji IPN)

- Siostra Christophora (Krzysztofa) - Marta Klomfass*
- Siostra Liberia - Maria Domnick*
- Siostra Bona - Anna Pestka*
- Siostra Gunhild - Dorota Steffen*
- Siostra Rolanda - Maria Abraham*
- Siostra Caritina - Jadwiga Fahl*
- Siostra Maurycja - Anna Margenfeld
- Siostra Leonis - Käthe Müller
- Siostra Tiburcja - Cecylia Mischke
- Siostra Sekundina - Barbara Rautenberg
- Siostra Adelgard - Agata Eufemia Bönigk
- Siostra Aniceta - Klara Anna Skibowska
- Siostra Gebharda - Maria Schröter
- Siostra Sabinella - Rozalia Angrick
- Siostra Ksaweria - Maria Rohwedder

Zespół Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN ekshumował również szczątki Sługi Bożej s. Generosy Bolz. Nadal trwa jej proces beatyfikacyjny.

Siostra Christophora (Krzysztofa) - Marta Klomfass (1903-1945)

Pierwsza spośród 102 sióstr katarzynek zginęła śmiercią męczeńską. Urodziła się 13 sierpnia 1903 r. w Raszągu na Warmii. Była czwartym dzieckiem Augusta Klomfassa i Rosali z domu Such. Klomfassowie mieli 10 dzieci, dwoje zmarło w wieku niemowlęcym. Ojciec pracował w tartaku, matka Rosalia zajmowała się prowadzeniem domu, należała do III Zakonu św. Franciszka. Marta lubiła czytać, często sięgała po żywoty świętych. W 1922 r. zgłosiła się do klasztoru Zgromadzenia Sióstr Świętej Katarzyny w Braniewie, gdzie mieścił się dom generalny. Wysłano ją na dwuletnie studium pielęgniarskie w Królewcu, do szkoły należącej do Zgromadzenia Sióstr Katarzynek.

W 1926 r., po ukończeniu szkoły pielęgniarskiej, została przyjęta do nowicjatu. Na święceniach przyjęła imię Krzysztofa (*Christophora* - „niosąca Chrystusa”). Na początku lat 30. złożyła śluby wieczyste (nieznana jest dokładna data). Posługiwała m.in. w Sząbruku koło Olsztyna, we Fromborku w szpitalu ortopedycznym należącym do warmińskiego Caritas. W 1939 r. została przeniesiona do szpitala Mariackiego w Olsztynie, gdzie została pierwszą asystentką medyczną na bloku operacyjnym. Była lubiana przez uczennice szkoły pielęgniarskiej przy Szpitalu Mariackim. Po wojnie wspominały, że z narażeniem życia potajemnie dokarmiała jeńców wojennych

Nocą, z 21 na 22 stycznia 1945 r. Armia Czerwona zajęła Olsztyn. Większość pacjentów znajdowała się na dworcu, gotowa do ewakuacji. Siostra Krzysztofa całą noc asystowała przy operacji. Nad ranem zeszła do piwnicy, gdzie sprowadzono pozostałą w szpitalu grupę pacjentów. O godz. 5 rano kapelan szpitalny odprawił Mszę świętą i udzielił wszystkim absencji generalnej. Siostra Krzysztofa była ubrana w biały habit i welon asystentki szpitalnej. Do szpitala wdarli się sowieccy żołnierze, wzięli ją za lekarza. Zginęła pobita i zaszytowaana przez czerwonoarmistę w obronie czci własnej i chorych, którymi się zajmowała. Została pochowana na pobliskim cmentarzu. Pozostał z niego park, gdzie przez 75 lat spoczywały jej doczesne szczątki.

Siostra Liberia - Maria Domnick (1904-1945)

Przyszła na świat 12 października 1904 r. w leśniczówce niedaleko Klewna, na południowej Warmii. Jej ojciec Józef Dominick był leśniczym, nadzorował 500 hektarów lasu i gospodarował na piętnastu hektarach ziemi. Maria, jako jedna ze starszych córek, pomagała w prowadzeniu gospodarstwa i wychowywaniu młodszego rodzeństwa. W 1926 albo w 1927 r. wstąpiła do klasztoru sióstr katarzynek w Braniewie. W czasie postulatu posłano ją do szkoły pielęgniarskiej w Królewcu, prowadzonej przez Zgromadzenie Sióstr św. Katarzyny. 20 października 1930 r. została przyjęta do nowicjatu. Otrzymała imię Liberia (łac. *libertas* - „wolność”). Od 1932 r. pełniła posługę pielęgniarską na ziemi lubuskiej, w Trzcielu. Trzy lata później, po złożeniu ślubów wieczystych, przeniesiono ją do miejscowości Sztum na Powiślu. Prawdopodobnie od 1937 r. posługiwała w Szpitalu Mariackim w Olsztynie. Razem z siostrą M. Krzysztofą Klomfass asystowała w czasie operacji, s. Liberia była drugą instrumentariuszką. W czasie wojny z narażeniem życia pomagała przebywającym w Prusach Wschodnich jeńcom wojennym różnych narodowości.

Gdy do miasta zbliżała się Armia Czerwona, 21 stycznia 1945 r. ogłoszono natychmiastową ewakuację. Siostra Maria Liberia pomogła ok. 50 najmłodszym pacjentom przedostać się na dworzec. Rannych kładziono na peronach. W nocy temperatura spadła do minus 10 stopni Celsjusza. Część chorych i dzieci przeprowadzono do schronu przeciwlotniczego niedaleko

dworca. 22 stycznia s. Liberia wyszła ze schronu – prawdopodobnie chciała poszukać czegoś do jedzenia i do picia dla małych pacjentów. Zginęła od strzału w głowę z modlitewnikiem w rękach. Był to brewiarz z obrazkiem podpisanym jej imieniem. Przechodzień przekazał książeczkę siostram katarzynkom, które 25 stycznia zabrały ciało spod dworca i pochowały bez trumny na przyszpitalnym cmentarzu. Ktoś schował łuskę od naboju znalezioną przy ciele s. Liberii do jej kieszeni. Sowieci wysadzili schron.

s. M. Bona – Anna Pestka (1905–1945)

Urodziła się w 1905 r. Ten rok figuruje w spisie nowicjuszek w Braniewie z 1930 i 1931 r. 21 października 1929 r. została przyjęta do nowicjatu Zgromadzenia Sióstr Katarzynek. Przyjęła zakonne imię Bona (łac. *bonus* – „dobry”). W drugim roku formacji do sióstr dołączyły s. Liberia Domick oraz Maurycja – Anna Margenfeld.

Po ślubach zakonnych s. M. Bona została skierowana do Szpitala Mariackiego w Olsztynie, gdzie zlecono jej prace biurowe, m.in. prowadzenie księgowości, prowadzenie kart chorych, zamówienia szpitalne. 20 kwietnia 1935 r. złożyła śluby wieczyste. Dwa lata później przyjęła imię Maria – jako znak szczególnego oddania Matce Bożej. Zachorowała na gruźlicę. Najpierw przebywała na oddziale zakaźnym w Szpitalu Mariackim w Olsztynie, potem przeniesiono ją do Ornety. Tamtejszy szpital w czasie wojny stał się szpitalem dla chorych na gruźlicę. Nazywano go „sanatorium”. W Orniecie przebywały również chore na gruźlicę siostry: M. Gunhilda Steffen i M. Rolanda Abraham.

Pod koniec stycznia 1945 r. Armia Czerwona dotarła do Ornety. Miasto zostało zbombardowane, rozpoczęła się ewakuacja. Siostra M. Bona była jednym z leżących pacjentów. Została w piwnicach szpitala razem z kilkoma siostrami, które postanowiły pozostać przy najciężej chorych. 15 lutego do szpitala wdarli się sowieci. Niszczyli, mordowali, gwałcili. W okrutny sposób maltretowali trzy najciężej chore siostry: M. Bonę, M. Gunhilda Steffen i M. Rolanda Abraham. Siostra M. Bona żyła jeszcze 10 tygodni. Zginęła w obronie czci, pobita i dżgana nożami. Zmarła 1 maja 1945 r. Została pochowana na cmentarzu przy szpitalu.

s. M. Gunhilda – Dorothea Steffen (1918–1945)

Urodziła się 2 września 1918 r. w Woli Wilkńskiej na Warmii jako najmłodsze z siódemki dzieci Antona Steffen i Klary z d. Graff. Anton był rolnikiem, który śpiewał w chórze parafialnym i orkiestrze. Dorothea w 1937 r., kiedy miała 19 lat, wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Katarzynek w Braniewie. Przyjęła imię zakonne Maria Gunhilda. W klasztorze spotkała s. M. Rolandę Abraham.

W czasie nowicjatu odbywała praktyki w Lidzbarku Warmińskim. Kiedy wybuchła wojna, w klasztorze w Braniewie znaleźli schronienie uchodźcy, m.in. z Poznania i Warszawy, część pomieszczeń zaadaptowano na szpital polowy.

26 października 1939 r. Dorothea złożyła śluby czasowe. M. Gunhilda pracowała z dziećmi w Braniewie w szkole i przedszkolu. Potem została skierowana do pracy w Szpitalu Mariackim w Olsztynie, gdzie pracowały już jako pielęgniarki siostry: M. Krzysztofą Klomfass, M. Liberią Dominic, M. Mauritią Margenfeld. Siostra Dorothea dołączyła do prac administracyjnych, miała zastępować s. M. Bonę Pestkę, która zaczęła mieć problemy ze zdrowiem. Wkrótce s. Dorothea również zachorowała na gruźlicę. Przebywała w szpitalu w Lidzbarku Warmińskim, potem w Gietrzwałdzie – gdzie wysłano ją na rekonwalescencję, następnie znalazła się w szpitalu w Orniecie.

15 lutego 1945 r. do szpitalnej piwnicy wdarli się sowieci. W okrutny sposób maltretowali trzy

najciężej chore siostry: M. Bonę, M. Gunhilda Steffen i M. Rolanda Abraham. S. M. Gunhilda była torturowana i postrzelona w klatkę piersiową. Zmarła po 12 tygodniach, 30 maja 1945 r. Została pochowana na cmentarzu przy szpitalu, obok s. M. Bony.

s. M. Rolanda – Maria Abraham (1914–1945)

Urodziła się 17 czerwca 1914 r. w Tolkmicku nad Zalewem Wiślanym jako najstarsza z trojga dzieci Anny z d. Zimmermann i Józefa Abraham, marynarza. Maria należała do Sodalicji Mariańskiej. Prawdopodobnie w wieku 18 lat poprosiła o przyjęcie do klasztoru sióstr katarzynek w Braniewie. Siostry odmówiły, nie przyjmowały wówczas córek marynarzy, jako „niepewnych moralnie”. Wstawiły się za nią siostry katarzynki z jej rodzinnego miasteczka. Została przyjęta do klasztoru w Braniewie.

Zanim rozpoczęła formację zakonną, wysłano ją do szkoły pielęgniarskiej w Berlinie. Z dyplomem pielęgniarki wróciła do Braniewa. 29 kwietnia 1936 r. została przyjęta do nowicjatu – otrzymała imię zakonne Maria Rolanda. W domu zakonnym w Kolnie miała praktyki nowicjackie w 1937 r. W Królewcu ukończyła kurs sanitarny. 2 maja 1938 r. złożyła śluby czasowe. Wysłano ją do Fromborka, tam posługiwała w szpitalu i zakładzie ortopedycznym „Dom Kopernika”, gdzie przeprowadzała rehabilitacje. W 1941 r. złożyła śluby wieczyste. W czasie wojny siostry posługujące w zakładzie ortopedycznym były szykanowane ze względu na swoją wiarę. Z kaplicy wyniesiono Najświętszy Sakrament. W zakładzie urządzono szpital polowy. Siostra M. Rolanda zachorowała na gruźlicę (w 1943 lub 1944 r.). Wysłano ją na leczenie do szpitala w Ornecie. Przebywała tam na początku 1945 r. 20 stycznia Ornetę została zbombardowana, rozpoczęła się ewakuacja. Siostra M. Rolanda została przeniesiona do szpitalnej piwnicy. 15 lutego do szpitala wdarli się sowieci. Siostra M. Rolanda, broniąc kobiecej czystości, była brutalnie torturowana przez czerwonoarmistów. Zmarła 25 czerwca 1945 r.

s. M. Caritina – Jadwiga Fahl (1887–1945)

Jadwiga urodziła się 10 marca 1887 r. w Miejskiej Woli na Warmii. Była najmłodszym dzieckiem Antona Fahl – katechety, dyrektora szkoły podstawowej i Marii z d. Trebbau, która zmarła, gdy dziewczynka miała jedenaście miesięcy. Wychowywała ją trzecia żona Antona Fahl, który miał 18 dzieci z trzech małżeństw.

Dwie starsze siostry Jadwigi wstąpiły do Zgromadzenia Sióstr św. Katarzyny w Braniewie. Jadwiga również wybrała życie konsekrowane. W czasie postulatu wysłano ją do seminarium nauczycielskiego w Braniewie. W czasie obłóczyn 1 kwietnia 1910 r. otrzymała zakonne imię Caritina. Dwa lata później złożyła śluby zakonne.

S. Caritina została skierowana do pracy w pensjonacie dla dziewcząt. W czasie I wojny światowej pielęgnowała rannych i chorych w szpitalu polowym. W 1917 r. została przeniesiona do Kętrzyna. Przez 14 lat była tam katechetką i organistką w kościele, dawała lekcje gry na pianinie. W 1931 r. została sekretarką generalną w klasztorze Zgromadzenia w Braniewie. W 1933 r., w Roku Świętym, towarzyszyła grupie pielgrzymów z Warmii do Rzymu. Rok później razem z przełożoną generalną odbyła wizytację placówek misyjnych Zgromadzenia Sióstr św. Katarzyny w Brazylii.

W 1940 r. została wikarią generalną Zgromadzenia. Klasztor w Braniewie stał się szpitalem polowym. Na początku 1945 r., kiedy Armia Czerwona zbliżała się do Braniewa, M. Caritina została z najciężej chorymi, których przeniesiono do piwnic. Kiedy chorych ewakuowano, pozostałe w mieście zakonnice schroniły się w starym klasztorze. Po rozkazie o całkowitej ewakuacji, dotarła do Pilawy, pod Królewcem. Statek, na którym miała opuścić Prusy Wschodnie,

został skierowany w stronę Zatoki Gdańskiej. Dotarła z siostrami do Gdańska, gdzie były świadkami zdobycia miasta przez Armię Czerwoną. Wielokrotnie broniła młode siostry przed atakami sowietów. Została skatowana przez czerwonoarmistów, broniąc młode współsiostry przed gwałtem. Zmarła 5 czerwca 1945 r. Kilka dni później została pochowana na miejscowym cmentarzu. Przez 75 lat jej doczesne szczątki spoczywały na cmentarzu w Gdańsku Brętowie. Po tym, jak Biuro Poszukiwań i Identyfikacji przeprowadziło ekshumację, zostały przeniesione do grobowca Sióstr św. Katarzyny przy klasztorze w Braniewie.

Sługa Boża s. Generosa - Maria Bolz - urodziła się 26 maja 1902 r. w Łęgajnach (pow. olsztyński). Po śmierci matki wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr św. Katarzyny w Braniewie. Przyjęła imię zakonne Generosa. Po ślubach pracowała jako pielęgniarka w Królewcu, Pieniężnie, a następnie został jej powierzony oddział fizjoterapii Szpitala Mariańskiego w Olsztynie. Po wtargnięciu żołnierzy Armii Czerwonej do szpitala (styczeń 1945) była zamknięta przez dziesięć dni na poddaszu szpitala i tam maltretowana. Po uwolnieniu jej stan zdrowia zaczął się pogarszać. Zmarła 9 maja 1945 r. Jej doczesne szczątki zostały odnalezione i ekshumowane przez Biuro Poszukiwań i Identyfikacji IPN. Nadal trwa jej proces beatyfikacyjny.

Na podstawie:

- s. Angela Krupińska, *Pod prąd, pod wiatr i pod fale. Droga sióstr katarzynek, warmińskich męczennic*, 2025
- katarzynki.org.pl
- [BPII IPN](http://BPII_IPN)

Więcej:

- [Wystawa: „Męczeństwo sióstr katarzynek – ofiar sowieckiego terroru w 1945 roku. Moją misją jest tu pozostać, pomóc chorym i starszym, dzieciom i młodzieży”](#)
- [Tomasz Trzaska: Ich winą była służba Bogu i bliźniemu](#)
- [Olsztyn: Poszukiwania szczątków sióstr zakonnych – ofiar sowieckich żołnierzy](#)
- [Gdańsk: Poszukiwania szczątków s. Charytyny Fahl zamordowanej przez sowieckich żołnierzy](#)
- [Artefakty odnalezione przy szczątkach s. Caritiny Fahl zostały przekazane Siostrom ze Zgromadzenia św. Katarzyny](#)
- [Orneta: Ostatni etap prac poszukiwań szczątków Sióstr Katarzynek](#)
- [Otwarcie wystawy „Męczeństwo sióstr katarzynek – ofiar sowieckiego terroru” – Braniewo, 22](#)

[maja 2025](#)

- [Wystawa: „Domy płoną, kobiety krzyczą, zabawili się do woli”. Armia Czerwona w województwie gdańskim w 1945 roku](#)
- [Straszy w mieście](#)
- [Etiuda edukacyjna z cyklu „Z\(NIE\)WOLENIE ‘45”: Odcinek 3: „Zbrodnie Armii Czerwonej na Pomorzu”](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Rzym

Centrala

Ekshumacje, Kościół, Poszukiwania, Zbrodnie sowieckie

Relacja